

Bekämpa potatisbladmögel med hjälp av väderdata

Angrepp av bladmögel är kostsamt och ett ständigt orosmoln för potatisodlare. Risken för skördenedsättning och kvalitetsproblem ökar insatserna av växtskyddsmedel.

Trots att potatis bara odlas på 26 000 hektar så står potatisodlingen för cirka 40 procent av den totala fungicid-användningen i svenskt lantbruk. Ett sätt att förbättra träffsäkerheten vid bekämpning är att använda prognosmodeller. Dessa fungerar bra men används i liten utsträckning. Under årets säsong kommer ett antal grupper av lantbrukare testa prognosmodeller med stöd av rådgivare i Greppa Näringen.

För att kunna säkra effekterna av bladmögelbekämpningen spelar väder och tidpunkten en viktig roll.

– Vid torrt och varmt väder kan sprutintervallen vara relativt långa, men när det är fuktigt ökar risken för angrepp och intervallerna bör förkortas. Ofta kan man spruta mer sällan i början på säsongen men behöver satsa mer närmare skörd, säger Magnus Sandström på Jordbruksverkets rådgivningsenhet i Uppsala.

– Just bladmögelsvampen är nog en av de mest undersökta svamparna som finns. Vi vet hur fort bladmögelsvampen växer vid olika temperaturer och fuktighetsförhållanden. Vi vet även hur vädret måste vara för att svampen ska sporulera och sprida sig vidare, tillägger Henrik Stadig vid Hushållningssällskapet i Skara, en av de rådgivare som testat prognosmodellen i samarbete med lantbrukare.

Bra för både plånboken och miljön
Om skörd och kvalitet blir bättre tjänar både odlaren och kunden på det. Dessutom är en minskning av den totala användningen av bekämpningsmedel bra för miljön. Tillgången till mer exakt väderdata och prognosmodeller minskar i allmänhet antalet bekämpningar vilket innebär minskade kostnader och gör svensk potatis mer konkurrenskraftig.

Foto: Alf Djurberg

– Vi har sett minskade arealer potatis under de senaste åren, men genom att optimera användningen av bekämpningsmedel med hjälp av prognoser kan odlaren få en mer lönsam odling. Det kan förhoppningsvis bidra till att vända trenden. Ytterligare ett sätt att öka lönsamheten är att ha en bra bevattningsstrategi, vilket kan öka skördarna med uppåt 30 procent. Skördeökningen måste förstås relateras till kostnaden men för matpotatis lönar det sig nästan alltid att bevattna då kvaliteten på potatisen ofta höjs. För den intresserade odlaren finns det även här prognosmodeller att tillgå, säger Maria Fermvik på Greppa Näringen.

angrepp. Genom att anpassa tidpunkten för bekämpning efter väderförhållandena kan man undvika onödiga bekämpningar. Prognosprogrammet har använts på ett optimalt sätt när antalet tillfällen då programmet varnar för ”stor risk för angrepp”, är litet.

Försök i stärkelsepotatis i Kristianstad 2010 (se tabell) visar att de som använde prognoser hade betydligt färre tillfällen med stor risk för angrepp, detta trots att de i genomsnitt utförde 2,6 bekämpningar färre än de som inte använde sig av prognoser. Med inhyrd sprutning motsvarar det ett värde på 1180 kr per hektar.

Prognosprogram hittar rätt tidpunkt
För att bedöma angreppsrisker räknar programmet ut en riskpoäng utifrån bland annat väderdata från väderspjut i fält, väderprognoser och tidpunkt för senaste bekämpning. När programmet varnar för stor angreppsrisk har denna poäng överskridit det uppsatta gränsvärdet, vilket motsvarar bekämpningströskeln. En orsak till detta kan vara att tiden sedan den senaste bekämpningen blivit alltför lång och grödan därmed är mer mottaglig för

METODER FÖR ATT FÅ FRAM VÄDERDATA

En viktig del i de olika beslutsstöd och prognosmodeller som finns tillgängliga är att alla system är beroende av väderdata. Det finns två vägar att gå när det gäller väderdata. Antingen använder man sig av data som SMHI tar fram eller också får odlaren/näringen själv placera ut väderstationer på lämpliga platser. Fördelarna med data från SMHI är att man slipper att investera i och underhålla egen utrustning. Fördelarna med egna väderstationer är att man kan bestämma mer exakt vilka platser man vill ha data ifrån.

Alf Djurberg, Jordbruksverket

Foto: Alf Djurberg

Ett väderspjut ute i fältet mäter bland annat temperatur och luftfuktighet dygnet runt och all väderdata lagras.

Foto: Alf Djurberg

Angrepp av potatisbladmögel kan få stora konsekvenser.

Förfukt	Antal körningar	antal tillfällen med stor risk för angrepp	Kostnad preparat (kr/ha)	Kostnad inkl. körning (kr/ha)
Prognosanvändare	5,2	0,5	1420	2460
Ej prognosanvändare	7,8	2,1	2080	3640
Differens	-2,6 körningar	-1,6 tillfällen	660 kr/ha	1180 kr/ha

Utfall av försök i Kristianstad 2010.

www.greppa.nu

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Greppa Näringen har sedan starten 2001 gjort över 33 000 gårdsbesök hos mer än 7 500 lantbrukare. Rådgivningen är kostnadsfri för lantbrukaren och är en del av arbetet med att uppfylla Sveriges miljömål: Ingen övergödning, Grundvatten av god kvalitet, Giftfri miljö, Begränsad klimatpåverkan och Myllrande våtmarker. Greppa Näringen är ett samarbete mellan Jordbruksverket, LRF, länsstyrelsen och lantbrukets rådgivningsföretag. För att bli medlem ta kontakt med länsstyrelsen.

greppa näringen